

WERKGROEP - WAANDERS

PORTRET VAN

WILLEM WAANDERS

Willem Waanders (Voorst, 19 juni 1920 – Deventer, 18 januari 2013) heeft bij zijn overlijden een gift achtergelaten aan de Deventer bevolking. Een groot deel van zijn nalatenschap moet ten goede komen aan het verder verfraaien van het Worpplantsoen.

Wie was deze Willem Waanders? Een portret van een Worpse weldoener gemaakt door Roderic Rosenkamp.

Waanders groeide op en woonde zijn hele leven op de Worp. Willem was verknocht aan zijn buurt. Vooral aan het Worpplantsoen. Hier bracht hij een groot deel van zijn onbezorgde jeugd door. Hij zocht graag het gezelschap van zijn buurtgenootjes op. Hele middagen en avonden bracht hij voetballend en ravottend door in het plantsoen. Vooral in de zomermaanden was het Worpplantsoen een trekpleister. De halve stad ontspande er zich en de Buitensociëteit vormde het kloppend hart van het sociale leven in de zomer.

Willem groeide in relatieve welvaart op. Zijn vader had een kantoorbaan bij zuivelcorporatie 'Ons Belang' in Deventer. Moeder was, als vanzelfsprekend in die tijd, huisvrouw en zorgde voor het huishouden, het eten, de boodschappen en de was. Als enig kind kwam Waanders weinig tekort. Hij hoefde immers zijn speelgoed, kleding en ruimte niet te delen met een zwerm aan broers en zusjes.

Willem Waanders als jochie met zijn moeder

Waanders was een pientere jongen en kon goed meekomen op de lagere school. Anders dan veel leeftijdsgenootjes hoefde hij na de lagere school niet aan de slag bij een baas, maar kon doorleren aan de Handelsdagschool aan de Ooievaarstraat. Het vakkenpakket bestond uit de moderne talen, rekenen, economie en boekhouden. Hier werden de leerlingen in vier jaar tijd klaargestoomd voor een baan als jongste bediende bij een kantoor. In 1936 behaalde Waanders zijn diploma.

Aan leren had Waanders zeker geen hekel, maar zijn hart klopte pas echt sneller van voetbal. Willem was een groot fan van Go Ahead, dat in de jaren 1920 en 1930 tot de meest succesvolle clubs van het land behoorde. Van doorslaggevend belang voor de successen van Go Ahead was doelman Leo Halle. 'De Leeuw van Deventer' was een sensatie in de goal, sterk, groot en lenig. Tot op zeer hoge leeftijd stond het Waanders nog helder voor de geest hoe zijn idool op een goede dag bij hem thuis aan de eettafel zat.

Leo Halle was een collega van Willems vader bij corporatie 'Ons Belang'.

Het grote idool van Willem Waanders, keeper Leo Halle, de Leeuw van Oranje.

Geïnspireerd door de verrichtingen van Leo Halle bij Go Ahead en het Nederlands Elftal besloot Waanders zich ook toe te leggen op het keepen. Net als zijn grote held, was Waanders lang, sterk en erg atletisch. Waanders keepte op een vrij hoog amateurniveau bij RODA en Activia en schopte het zelfs tot het derde elftal van Go Ahead.

Naast sport, was Willem verzot op swingjazz. Hij danste graag en droomde ook op latere leeftijd nog weg bij de klanken van de fameuze orkesten van Glenn Miller, Count Basie en Duke Ellington.

Aan het op het oog onbezorgde leven van Waanders komt met de Duitse inval in 1940 een einde. Over het wel en wee van Waanders

tijdens de oorlogsjaren is weinig bekend. Hij is niet in krijgsdienst geweest en heeft ook de Arbeitseinsatz, anders dan veel generatiegenoten, weten te ontlopen. Het opblazen en de bombardementen op de Spoorbrug en Wilhelminabrug maakten diepe indruk op Willem. Na de Tweede Wereldoorlog stond Nederland voor de taak het land weer op te bouwen.

Industrie en infrastructuur lagen op hun gat en er was een grote schaarste aan elementaire levensmiddelen en producten. Als gevolg van de tekorten werd er, zeker in de eerste jaren na de oorlog, op grote schaal gesjoemeld met kwaliteiten en samenstellingen van allerlei goederen. Het rijk wilde dat tegengaan en tooidde een netwerk op van controleurs en toezichhouders om geknoei en gefoezel op te sporen en te vervolgen. In allerijl werden specialistische opleidingen gestart voor controleurs in spé.

Waarschijnlijk zorgde Willems vader, vanuit zijn functie bij de zuivelcorporatie, ervoor dat Waanders in dit opleidingsprogramma kon instromen. De opleiding was zeer intensief, maar wel met een baangarantie. Wie zijn diploma haalde, kon direct in een goede functie en met bijpassend salaris aan de slag. Dat betekende indirect dat je op eigen benen kon staan, voor een inkomen zorgde en dus een 'goede partij' werd voor de andere sekse. Al snel kreeg Waanders een enorme afkeer voor de opleiding. Hij had veel moeite met de exacte vakken als scheikunde en natuurkunde. Daarnaast moet hij de druk gevoeld hebben van het moeten slagen. Wie kreeg immers, zo vlak na de oorlog, zo'n kans in zijn schoot geworpen? Ook zijn ouders oefenden druk uit om door te zetten en in ieder geval net zo'n aardige functie als pa te bekleden. Puur op karakter en wilskracht heeft Waanders de opleiding voltooid, maar wel ten koste van zijn eigen welbevinden. 'Over de kop geleerd', luidt het oordeel van de mensen die hem in die tijd kenden.

Kort daarna overleed zijn vader. Moeder zocht en vond troost in het geloof. Willem moest daar weinig van hebben. Demonstratief verliet hij het huis als geloofsgenoten van zijn moeder op bezoek kwamen. Alhoewel moeder en zoon altijd onder één dak woonden, schepte het geloof een afstand tussen hen. In deze periode openbaarde zich ook een aan epilepsie verwante stoornis bij Willem. De gangbare behandeling, elektroshocktherapie, werkte averechts en maakte Willem angstig en wantrouwend.

In getroebleerde staat nam Waanders, na het behalen van zijn diploma in 1948, het besluit af te zien van een baan als botercontroleur. Hij zag het simpelweg niet zitten om werk te doen waarvoor hij zich niet interesseerde. Hij wilde niet de verantwoordelijkheid en de stress van een dergelijk beroep. Waanders wilde vrij zijn, in de buitenlucht en wars van pretenties en conventies. Dat betekende ook dat hij voor een meisje niet de 'goede partij' kon zijn. Waanders heeft laten doorschemeren dat dit besluit hem zijn grote liefde heeft gekost.

Waanders koos zijn eigen weg. Hij nam bewust afstand van een carrière, liet zijn ambities varen en zijn grote liefde liggen. In 1950 kwam hij als manusje van alles in dienst bij kwekerij Rensen. Daar verrichtte hij allerlei klusjes, zoals het opstoken van de kachels voor de kassen. Aan het eind van de ochtend ging hij op de fiets naar bloemenmagazijn Iris, ook eigendom van de familie Rensen, aan de Boxbergerweg. Hij bracht vanuit de winkel de bestellingen en rekeningen rond. Kaarsrecht op zijn herenfiets gezeten, met lange leren jas of overjas en fietstassen vol boeketten was Waanders al snel niet meer uit het Deventer straatbeeld weg te denken.

Veel contacten met klanten, voorbijgangers en collega's had Willem niet. Zijn lichaamshouding en gezichtsuitdrukking, vaak met de onderlip vooruit waardoor hij een niet al te vrolijke indruk maakte, lokten een

vriendelijk gesprekje over koetjes en kalfjes niet uit.

De jaren regen zich aaneen en Willem bleef zijn werk doen voor de bloemenzaak. Niet met passie en vol enthousiasme, maar zeker ook niet met tegenzin. Het beeld dat beklijft, is dat van een trotse man: iemand die zijn zelfverkozen lot droeg, zonder te klagen. Een man die hard en streng was voor zichzelf. Willem permitteerde zichzelf geen luxe. Fooi van een klant accepteerde hij niet. Dat ging zelfs zo ver dat hij de dubbeltjes en kwartjes door de brievenbus teruggooide.

Hij deed zijn werk per fiets door weer en wind. Eenmaal per jaar maakte hij met zijn moeder een reisje naar Limburg. Ondanks zijn grote liefde voor swingjazz, stond hij zichzelf geen platenspeler en elpees toe. Werde zijn favoriete muziek op de radio gedraaid, dan draaide hij echter graag de volumeknop open.

Tekenend voor Willem Waanders is het artikel dat het Deventer Dagblad over hem schreef bij zijn officiële pensionering in 1985. De verslaggever becijferde dat Waanders in 35 jaar tijd minimaal dertien keer de wereld rond was gefietst als bezorger. Daar blijft Waanders

laconiek onder, want “fietsen doe ik graag”. Verder laat Waanders maar weinig los, wel stelt hij dat hij per direct stopt met bezorgen. Af en toe wil ‘ie nog wel eens een boodschap doen, maar meer ook niet. Hoe anders zou het lopen? Tot op z’n 90e brengt Waanders op afroep de bestellingen en rekeningen rond voor de bloemisterij.

Willem bleef vrijgezel en bij zijn moeder aan de Rozenstraat wonen. Zijn ouders waren een van de weinige mensen met wie Waanders uitgebreider sprak. Natuurlijk kende de hele buurt Willem wel, er werden beleefd groeten uitgewisseld maar tot een gesprek leidde het zelden. Toen zijn moeder in 1977 overleed, bleef Willem in het ouderlijk huis wonen en vergrootte zijn isolement. Hij had het gelukkig getroffen met zijn burens, Marja en Gert Nalis, die een oogje in het zeil hield en bijna dagelijks voor een goed bord warm eten zorgde. Dat was hard nodig ook, want Waanders kon door zijn hoge leeftijd steeds minder.

Vanwege zijn aversie tegen luxe en uiterlijk vertoon, gaf hij nauwelijks een cent uit. Het huis aan de Rozenstraat verwaarloosde snel en adequaat ingrijpen van de burens voorkwam erger. Kleding kocht hij pas als het tot op de draad versleten was. Warm water uit de kraan vond Waanders verspilling, een douche of bad had hij niet. Waanders lijkt een man waar je snel medelijden mee zou hebben. Iemand die de boot heeft gemist, te hard en te streng was voor zichzelf en niet in staat was tot het onderhouden van vriendschap. Dat wil niet zeggen dat Waanders een antisociale man was, verre van dat. Typerend is de stoffer en blik die Willem altijd meevoerde in zijn fietstas. Kwam hij onderweg glas tegen op het fietspad, dan stapte hij af, veegde de scherven bijeen en gooide ze weg. Ook kwam hij, totdat het vanwege een hersenbloeding niet meer ging, minimaal drie keer per week naar de binnenstad. Op maandag, donderdag en zaterdag fietste Waanders zijn rondje, deed een boodschap, genoot van de natuur, de

IJssel, het weer en de levendigheid op de Brink.

Leraar in ruste Henk Peters kende Willem Waanders vanaf zijn vroege jeugd. Peters’ grootmoeder woonde ook in de Rozenstraat en zijn halve leven groette Henk wanneer hij Waanders voorbij zag fietsen. In september 1992 zag Henk Peters de toen al bejaarde

Waanders een lelijke smak maken met zijn fiets. Henk verleende assistentie, nam Waanders mee naar de dokter en ontfermde zich zo’n beetje over hem. Toen Willem hoorde dat Henk de kleinzoon van mevrouw Peters uit de Rozenstraat was, was het ijs pas echt gebroken.

Vanaf dat moment spraken de twee elkaar regelmatig. Echter nooit langer dan een half uur, dat was voor Willem Waanders voldoende. Een beeld dat Henk Peters van Waanders heeft en nooit meer zal vergeten, is dat Willem heel voorzichtig vanaf het Bergkerkplein, mee remmend met beide voeten, naar de Roggestraat afdaalde. Waanders was een week daarvoor 92 geworden en was er erg trots op dat hij er nog bijna dagelijks op uit kon.

Het zou een van Willem Waanders laatste tochtjes worden. Hij werd getroffen door een zware hersenbloeding en belandde in de herfst van 2012 op de verpleegafdeling van het Groote & Voorster Gasthuis. Hij zag dat als een tijdelijke terugslag en ging er vanuit dat hij spoedig huiswaarts zou keren. Dat heeft niet zo mogen zijn.

De warme kant van Willem Waanders werd zichtbaar na zijn overlijden. De man die wars

Vader Waanders voor de winkel

van luxe was, nooit een overbodige cent aan zichzelf spendeerde, verdeelde zijn erfenis over goede doelen, zijn huishoudster en de burens die zo goed over hem waakten.

Het grootste deel van zijn nalatenschap kwam ten goede aan de Gemeente Deventer. Met een uitdrukkelijk verzoek: het geld mag alleen gebruikt worden voor de verdere verfraaiing van het Worpplantsoen. Inderdaad, de plek waar deze markante Deventenaar zijn onbezorgde jeugd had beleefd en tot aan zijn overlijden met de warmste herinneringen terugdacht.

Voetbalfoto, maar wie is Waanders?

Deventer Mrt.2015 - Werkgroep Waanders

Werkgroep - Waanders

